

met opvolging
onzer bezwaar-
plus ultra van
geven van de
voor ons vast,
dien vorm en
neet af nooit
zullen hebben,
omdat de wijze
ze slaan, niets
zang van onze

rust op Kunst!
Natuur!
door en blijft

iet af van wat
n werkelijkheid
MATIE en nog

J. Z.

EN
RWUS

te.

cht gegeven aan
middelpunt ge-
is daardoor ge-
or voelde, waar
tug van de om-
ouder dagelijks
incipiënt onder-
s voor het bij-
deze belangste-
kan het aan de
onderwijs door
open. De ver-
de groote scho-
kleine scholen
lassen voor zijn
de aandacht op
nige onderwijs-
gesteld en dat
opvoeding van
en schade lijdt.
le kind niet vol-

van deze schade
krachten, die in
gevallen. Onze
orden benoemd,
oefenen en op
igen, den arbeid
wordt men aan
nd niet veel ge-

haar te spreken
bij de bespre-
dat woord ge-
aan zulke leer-
en, de moeilijke
n menige school
ndervangen, maar
blijven van zijn
een tegemoet-
it te keeren. Ik
dezen doen wat
e lamp bij menig
misschien moe-
ok, dat uit den
vorm van steun
oming wordt ge-
ge onderwijzers.
der in zijn kring
beurt, wat moe-
houden in de
rachten. Zij moe-
en ze moeten dat
en met de over-
bloeden in een
derzijds offers te

g wijzen op een
van onze groote
hopen met 1 Juli.
e scharen staan
ingen onze orga-
nemingen eenige
de kweekelingen,
an die van 1934,
ven in de adver-
envoudig terecht.
vraagt om voor-
s worden jonge-
stuurleden, van
orkeur genomen,
ouderen worden
hebben ze reeds
erd. En er wor-
van zulk een on-
arom zie men in
dingen behooren
We moeten eigen
zonderheid onze
g wachttien, heb-

ben recht op den steun, dien het rechtsgevoel in
elken kring behoort te geven.

Bij de bespreking van de Onderwijsbegroting
heeft de heer Van Dijken deze zaak reeds ter
sprake gebracht en uit het antwoord van den Mi-
nister is gebleken, dat Z.Exc. de vrijheid van be-
noeming niet door wettelijke maatregelen wil in-
perken. Dit is geheel naar ons hart. Maar nu mag
dan ook nergens vergeten worden, dat we ver-
plichtingen hebben, allereerst aan de oudere lich-
tingen van de kweekelingen met akte, die vele
scholen reeds door enkele moeilijke jaren hebben
heengeholpen.

We hebben zelfs eenige hoop, dat de verbete-
rende financiële toestand van onze schatkist uit-
zicht zal geven op een verlaging van de leerlingen-
schaal, zoodat vooral onze kleine scholen weer
beter kunnen worden verzorgd van personeel, zoo-
dat ook heel wat jongeren kunnen worden tewerk-
gesteld.

Intusschen heeft het teleurgesteld, dat de rege-
ring van den steun aan werkloze intellectuelen
niets aan de onderwijskrachten heeft besteed. Daar
behoefden anders geen werkkampen voor te wor-
den ingericht. Die hebben we in den meest natuur-
lijken en meest productieven vorm in onze scholen,
die aan deze hulp vaak groote behoefte hadden.
Gr. G. MEIMA.

„Wat drijft Prof. Hepp?”

Onder dit opschrift schrijft Ds J. K. Vellenga in
„Geref. Kbl. Drente en Overijssel”:

In „De Reformatie” gewaagde Ds C. Veenhof van
een „zweepslag in de richting van ongenoemden”, dit
naar aanleiding van Prof. Hepps tweede brochure,
het woord blijkt bij deze derde brochure niet te fel.
Dit zijn zweepslagen.

En men vraagt wat Prof. Hepp toch wel bewegen
mag op zulk een meedoogenloze wijze tegen broeders
op te treden.

Ds Vellenga ziet twee mogelijkheden:

De eerste mogelijkheid is deze, dat Prof. Hepp,
bezorgd over het welzijn van gereformeerde weten-
schap en gereformeerde kerken, getracht heeft de
door hem van onrechtvaardigheid beschuldigen van
het verkeerde van hun inzichten te overtuigen,
maar dat deze beschuldigen zich niet met zijn oor-
deel konden vereenigen en dat hij toen verder, nadat
er eerst mede op zijn aandrang een synodale com-
missie was ingesteld, in blijvende ongerustheid over
het voortwoekeren van het kwaad zijn brochures als
evenzoveel conscientiekreten de wereld heeft inge-
stuurd omdat er naar zijn oordeel geen dag en geen
nacht met de openbaarmaking van het dreigend ge-
vaar van deformatie mag worden gewacht.

Deze mogelijkheid laat zich denken.
Al blijft er dan een raadselachtig punt over.
Wij zullen immers moeten denken, dat de grootte
van het gevaar Prof. Hepp eerst duidelijk geworden
is na de instelling der synodale commissie; was het
hem toch tevoren duidelijk geweest dan zou hij zich
een benoeming tot lid dezer commissie zeker niet
hebben laten welgevalen.

Vervolgens:

De andere mogelijkheid is deze, dat Prof. Hepp
zich voor zijn publieken aanval niet tot het uiterste
heeft ingespannen de door hem beschuldigen van
hun dwalingen te overtuigen.

De veronderstelling van deze mogelijkheid zou echter
Prof. Hepp persoonlijk in zulk een onaangenaam
daglicht stellen, dat men haar niet durft te opperen.
Wij zouden dan moeten denken, dat hij, ongeacht het
feit, dat hij met een tweetal der aangevallenen in een
universitair verband verbonden is, ongeacht het feit,
dat hij door een commissoriaal verband verplichtin-
gen heeft aangegaan, ongeacht vóór alles, dat het niet
aangaat eens broeders naam publiekelijk te belasten
als dat niet volstrekt geboden is, — toch maar zijn
brochures de wereld zou ingezonden hebben.

Deze veronderstelling wil er bij ons niet in.
Als wij moesten aannemen, dat ze de werkelijkheid
weergaf, zouden wij ons afvragen hoe iemand den
moed had met zoo zware beschuldigingen over af-
wijking van de leer aan te komen wanneer hij zelf
zoo de christelijke praktijk met voeten trad.

Dat accepteren wij niet.
En dus blijven wij wel bij de meening, dat Prof.
Hepp geen anderen uitweg meer heeft gezien; dat
hij getracht heeft het geschil te bezweren, dat hij
daarin niet heeft kunnen slagen en dat hij ten einde
raad zijn meening voor de rechtbank van het oordeel
aller gereformeerden heeft neergelegd.

Het zou de moeite loonen, een concreet antwoord te
krijgen op deze vraag: heeft Prof. Hepp persoonlijk met
de Professoren Vollenhoven en Dooyeweerd tevoren
gesproken over zijn brochures en haar inhoud, heeft
hij die samenspreking begeerd? Zijn zij uitgepraat? Is
het gesprek werkelijk tusschen hen begonnen?

Tenslotte nog dit citaat van Ds Vellenga:

Maar al kunnen wij dezen uitleg aanvaarden, wij
hopen toch heel erg, dat brochure IV en V voorlopig
maar ongedrukt blijven.

Hoe Ds V. dit bedoelt blijkt uit onderstaande op-
merking:

Maar er moet in elk geval een weg zijn om
tegelijk Prof. Hepp gelegenheid te geven zijn ontroerde

conscientie te ontlasten en het kerkelijk leven voor
verdere publicatie zijner aanvallen te vrijwaren.

Ik meen, dat deze weg te vinden is in den arbeid
der commissie.

Het is te hopen, dat de mannen, die verantwoorde-
lijk zijn voor den goeden gang van zaken in ons
kerkelijk leven, zich hun verantwoordelijkheid wel
bewust zullen zijn.

Zij hebben er tegen te waken, dat het al meer op
een oorlog aangaat, waarvan niemand den uitslag
kan overzien.

Op het oogenblik dat de commissie door de synode
benoemd werd, was er nog eenheid, was er ook een-
heid tusschen Prof. Hepp en degenen, die hij nu
beschuldigt.

Laat men van dit punt weer uitgaan.

En laat men er dan ook van uitgaan, dat wil
zeggen er de gevolgtrekkingen uit maken, die er uit
gemaakt moeten worden.

Laat de commissie aan het werk gaan.

En laten voort om des lieven vredes wil alle leden
persoonlijk zwijgen zolang men niet gezamenlijk tot
een bepaald oordeel gekomen is.

Ons eigen standpunt in dezen hebben we reeds be-
kend gemaakt.

De houding van Prof. Waterink.

Ds Chr. W. J. Teeuwen schrijft in „Geldersche Kerk-
bode” over wat Prof. Waterink schreef over de polemiek
der Professoren Kuiper en Hepp. Prof. Waterink had
opgemerkt:

Ware het juist, dat tot hier toe over de problemen,
die hier aan de orde zijn, nog slechts door enkele
mannen van wetenschap vraagstellenderwijze in de
afzondering van de zalen voor wetenschappelijke dis-
cussies een meening was verkondigd, dan zouden wij
inderdaad van oordeel zijn, dat een brochure als die
van Prof. Hepp ontijdig en misschien ge-
heel onnoodig was verschenen.

Maar zoo is de situatie niet.

Er zijn verschillende populaire geschriften te noe-
men, waarin deze materie werd besproken. Deze ge-
schriften (ook door Prof. Hepp geciteerd) zijn onder
de noodige propaganda en gevolgd door de noodige
advertenties in het licht verschenen. Een feit, dat
iedereen kan weten.

Zeker, zeker. Het staat er precies zoo voor met de
meningen van Prof. Waterink zelf. Ds Teeuwen ant-
woordt als volgt:

Aangenomen voor een oogenblik, dat de geschriften,
welke de z.g. afwijkende gevoelens propageerden
„populaire geschriften” waren — populair
geworden zijn ze in geen geval.

Deze geschriften hebben ons volk in geen geval in
onrust gebracht. Vollenhoven, Dooyeweerd en Janse
lezen onze menschen nauwelijks. En dat de geachte
schrijver er nu zelfs de advertenties bijhaalt,
demonstreert m.i. toch wel, dat zijn bewijsvoering niet
op al te vaste pijlers staat.

En dan die conferenties. Maar ik meende, dat con-
ferenties juist zoo doeltreffend waren om het voor
en tegen te hooren verdedigen. Laten er nu vele
stemmen voor die omstreken gevoelens gepleit
hebben, het krachtig „neen” er tegen zal den voor-
standers toch wel duidelijk gemaakt hebben, dat de
zaak zeker nog niet „rijp” genoeg was. Het op de
conferenties ter sprake komen van allerlei meening-
en, bewijst m.i. niets voor de propageering
der gewraakte meeningen.

Als dit zoo ware moest men onmiddellijk beginnen
alle Calvinistische conferenties af te schaffen. En —
wil men dat?

Of wordt elders juist niet het nut van conferenties
met andersdenkenden zoo „himmelhoog
jauchzend” bepleit?

Vervolgens:

Als het enkel en alleen ging om de belijdenis, dan
had men dezen weg van popularisering niet mogen
opgaan.

Dan schreef de Synode een veel uitnemender weg
voor.

Waarom wil men dien weg met alle geweld niet?

Waarom heeft de brochure van Prof. Hepp den
rustigen arbeid van de commissie van acht al bij
voorbaat onmogelijk gemaakt?

Is het geoorloofd de besluiten der synode zoo tegen
te werken?

Bovendien, wat denkt men te bereiken?

Naar wij lazzen wil men aansturen om de synode,
die provisioneel gesloten werd, weer te heropenen,
om daar de zaak der meeningsverschillen weer ter
tafel te brengen.

Alleen maar — dáárom werd de synode toch niet
provisioneel gesloten? De synode nam inzake de
meeningsverschillen een besluit. Zij benoemde
een commissie tot onderzoek. En aan dat besluit heb-
ben wij ons te houden.

Hoe hebben wij het nu? De synode is toch geen
ondersnij, waar men maar wat afspraken maakt,
die weer dadelijk omver gekegeld kunnen worden?

Tenslotte:

Wie hier spreken moet is niet de synode, maar
het directorium der Vrije Universiteit, die om de zaak
der Universiteit haar hoogleraren bezweren moet
hun onderlinge geschillen aan een ronde tafel op
te lossen.

Dat het mogelijk is, dat mannen van hooge weten-
schappelijke standing verbonden aan één Universiteit,
elkaar openlijk bestrijden gaan, dat wijst er op, dat
er iets niet in orde is. En wij, die de V.U. liefhebben,
die er voor op uit gaan en bij de aller armsten vaak
nog dubbeltes en stuivertjes voor de V.U. inzamelen,
wij eischen, dat allereerst de wetenschappelijke
collegialiteit weer hersteld worde.

Prof. Waterinks ingrijpen op het conflict.

In „De School met den Bijbel” schrijft de heer L. v. d.
Zweep:

Het Juli-nummer van ons „Paedagogisch Tijdschrift”
opent met een artikel van zijn redacteur, Prof. Water-
ink, onder bovenstaande titel. Na betoogd te hebben,
dat de studie van paedagogiek niet los te maken is
van vragen van beginsel, verklaart de schrijver, dat
er in onze tijd een nieuwe stroming opkomt, die allerlei
belangrijke kwesties in geding brengt, zoals: het sub-
stantieel karakter van ziel of geest; de kwestie van
de onsterfelijkheid der ziel, correctie van het begrip
persoon en persoonlijkheid.

De heer A. Janse van Biggkerke is van deze nieuwe
richting een even vaardig als moedig verdediger. Men
sprekt in die kring van een nieuwe reformatie, maar
men heeft te doen met allerlei oude ketterijen, die
reeds herhaaldelijk werden verworpen.

Ja, ongeveer tegen den tijd, dat de Synode komen
moest, liet Prof. Waterink dit drukken. Intusschen
kreeg ik juist gister een brief van een schoolhoofd,
die een volzin citeerde uit Prof. Waterinks „Het gere-
formeerde beginsel en de richtlijnen voor de didactiek”;
alwaar, bl. 5, behalve wijlen Prof. Dr J. Woltjer ook
de heer A. Janse gerekend wordt tot de „onveracht
Gereformeerde paedagogen”.

De heer v. d. Zweep herinnert vervolgens aan de
publicatie van Dr H. Steen: Persoon, Geest, Ziel:

Daarin wordt een onderzoek ingesteld naar de ver-
eenigbaarheid van Professor Waterinks conceptie van
dit onderwerp met de gegevens van Gods Woord en
de belijdenis. We lezen daarin herhaaldelijk uitspraken
als: „de tegen Gods Woord en de belijdenis ingaande
opvatting van Prof. W. over den persoon van Chris-
tus”. „Prof. W. zal onmogelijk kunnen ontkennen,
dat hij in strijd komt met de belijdenis en met Gods
Woord.” „Hij kan weten, dat hij onder „menselijke
natuur” ook iets anders verstaat dan de belijdenis.
(Pag. 245, 246, 247.)

Het boek dicht verder aan Prof. Waterink toe: „een
grove onjuistheid”, „bijna alles met elkaar verwarren”
(pag. 258), „Prof. Waterink keert zich tegen zichzelf”
(pag. 259), „wonderlijke uitspraken”, „ook daarin ver-
gist Prof. Waterink zich” (pag. 285).

We hebben hier dus het eigenaardige feit, dat de
beschuldiger uit het eerste gedeelte van dit artikel
ook zelf nog altijd de beschuldigde is. Want het con-
flict, waarvan hier sprake is, werd zo opgelost, dat
Dr H. Steen niet werd gedwongen, zijn boek en zijn
beschuldigingen terug te nemen. De boeken van Prof.
Waterink zijn evenmin uit de handel genomen. We
komen met de vragen van beginsel hier in een dood
slop.

Daarna komt de heer v. d. Zweep tot Prof. Hepp:

Intusschen stak Professor Hepp van wal.

In zijn „deformatie-brochures” neemt hij dezelfde
richting onder vuur, die Prof. Waterink in het „Pae-
dagogisch Tijdschrift” van ketterij beschuldigde. En
het blijkt dan, dat ook Prof. Hepp meent, dat „de
pretentie van schriftuurlijkheid niet valt te hand-
haven” (pag. 55). „Er is een afwijking van de be-
lijdenis, die nooit met de Schrift te rechtvaardigen is”.
„Er worden sommige primaire waarheden van de
Gereformeerde, uitgebreider nog van de Christelijke
belijdenis, losgewrikt.” „Tussen dit gevoelen en de
belijdenis valt geen compromis te treffen.”

„Dit afwijkend gevoelen is onvoorwaardelijk met
de Gereformeerde belijdenis in strijd.”

Hierna citeert de auteur hetgeen Ds Spier in ons
nummer van 12 Febr. 1937 schreef over „hart” en „ziel”
bij de heeren Vollenhoven en Dooyeweerd. Na dit stuk
in extenso te hebben opgenomen, concludeert de heer
v. d. Zweep als volgt:

Aan dit woord van Ds Spier hebben we slechts
weinig toe te voegen.

Het leert ons, dat Prof. Hepp een strijd heeft aan-
gedurfd tegen afwijkende gevoelens, die slechts in
zijn verbeelding bestaan.

Daarom geloven we ook, dat deze brochures eer kal-
merend dan verontrustend zullen werken op ieder,
die ook nog wel eens iets anders leest en hoort.
Wanneer er althans in de volgende brochures niet
op een minder aan dilettantisme herinnerende manier
wordt gewerkt, zullen ze zeer weinig bijdragen tot
verheldering van ons inzicht.

Eer vrezten we het tegendeel.

Prof. Hepp heeft evenwel toegezegd, een dogma-
tische psychologie in het licht te geven.

De lezers herinneren zich, dat ik meermalen er
twijfel over uitsprak, of een bijbelse anthropologie te
construeren valt.

We wachten geduldig af.

Misschien hebben we dan straks drie concepties:
a. die van Kuiper, Bavinck, Geesink, door Vollen-
hoven uitgewerkt;

b. die van Prof. Waterink;

c. die van Prof. Hepp.

We zijn benieuwd te weten, of de Professor Hepp
de lijn in a. weet te ontdekken en zuiver weer te
geven, en 2e. of Professor Hepp in de beoordeling van
Prof. Waterinks voorslag daarin, à la Dr Steen e.a.,
hernieuwd Apollinarisme ziet.

We zijn het met Prof. Waterink van harte eens,
dat de paedagogiek als wetenschap het hoogste be-

„Actuele vragen in de Geref. Kerken”

is de uitgave, waarmee wij zoveel succes hebben!

Het bleek voor hen, die goed op de hoogte willen
blijven, een ware uitkomst!

Doet wat velen vóór U deden.

Neem ook een abonnement voor 12.50 per kwar-
taal. Verschijnt twee maal per maand.

Proefnummer op aanvraag gratis.

Bureau voor Perskripsels „PEKA”, Fil. v. Almondestraat 31,
Amsterdam — West.

lang heeft bij een zuiver stellen van deze dingen; moge ons artikel hem herinneren aan zijn belofte, ons van voorlichting te zullen dienen. En tone hij ons dan, dat er structuurverschillen mogelijk zijn, die met deformatie niets te maken hebben. Wende hij bovenal zijn invloed bij zijn collega's aan om ons van deformatie der strijdmanieren te verlossen.

Misverstands hoogste triomf.

Prof. Ridderbos schrijft in „Geref. Theol. Tijdschrift“:

Gelijk gezegd, zat Prof. Hepp boven zijn eerste paragraaf: „het voortbestaan van de ziel na den dood uitdrukkelijk geloofend“. Hij acht de juistheid van deze zware beschuldiging hoven allen twijfel te kunnen verheffen door een enkel citaat, waarin de woorden voorkomen: „hij (n.l. de mensch) kan dan heel zijn stoffelijke organisatie en zijn bestaan als levende ziel kwijtraken“. Prof. Hepp zegt nu: „wie zijn bestaan... als levende ziel kwijtraakt, bestaat immers als levende ziel — en in die beteekenis is „ziel“ volgens den auteur alleen acceptabel — niet meer voort. Misverstand is alzoo buitengesloten“.

Mij dunkt: het misverstand viert hier juist zijn hoogsten triomf. Wat voor bezwaren ik ook tegen verschillende beweringen van den heer Janse (ook wel tegen het door mij niet geciteerde slot van dit citaat) moge hebben — dat de mensch zijn bestaan als levende ziel kan kwijtraken, is n.l. een zoo onschuldige bewering als er maar kan bestaan. Het is toch duidelijk, dat de uitdrukking „levende ziel“ ontleend is aan het spraakgebruik des Bijbels; en daarin pleegt met deze uitdrukking te worden aangeduid de mensch, zooals hij in dit aardse leven bestaat; in het citaat wordt de uitdrukking dan ook volkomen terecht verbonden met de woorden „heel zijn stoffelijke organisatie“).

De verklaring:

De fout is n.l., dat Prof. Hepp niet begonnen is, den lezer in te lichten over het door hem bestreden systeem en de daaraan verbonden eigenaardige terminologie, die meebrengt, dat men aan het voortbestaan na den dood niet den term „ziel“ wil verbinden. Doordat Prof. Hepp nalaat, dit duidelijk te maken, en aangezien naar de gebruikelijke voorstellings- en zegswijze het persoonlijk voortbestaan en het „voortbestaan der ziel“ samenvalt, brengt het opschrift „het voortbestaan der ziel... geloofend“ den lezer in den waan, dat heel het persoonlijk voortbestaan geloofend wordt; en als dat dan door andere uitspraken weer wordt tegengesproken, moet de lezer wel denken, dat de bestreden auteur het met de eene hand aanvaardt, maar met de andere verwerpt, en het dus in ieder geval niet met beslistheid handhaaft. Te meer moet deze indruk worden gevestigd, omdat Prof. Hepp in de onmiddellijke voorafgaande inleiding heeft gezegd: „hier betreft het eene waarheid, welke niet eens specifiek Gereformeerd, doch algemeen Christelijk is, door de Christelijke kerk van de apostolische eeuw af is beleden en alleen door sommige seculen en door ongelooft wetenschap werd bestreden“. De lezer moet wel denken, dat de bestreden auteur met zijn „uitdrukkelijke loochening van het voortbestaan der ziel“ op het standpunt van die seculen en die ongelooft wetenschap staat.

Het is n.l. duidelijk, dat Prof. Hepp had moeten beginnen met een samenvattende uiteenzetting van het door hem bestreden gevoelen.

Het voortbestaan gehandhaafd.

Ook dit is van Prof. Ridderbos:

Eén paragraaf had daar zeker nog gevoelig aan kunnen voorafgaan; een paragraaf met een soortgelijk opschrift als het thans door Prof. Hepp vooropgestelde, maar in vrijwel tegengestelde richting wijzend, b.v. met dit opschrift: „het voortbestaan na den dood natuurlijk door allen uitdrukkelijk gehandhaafd“. Dan zou datgene, wat nu door Prof. Hepp in de eerste paragraaf wel ook gezegd wordt, maar niet tot zijn

recht kan komen, op den voorgrond zijn gesteld als groote hoofdzak. En dit zou niet alleen den lezer een beteren indruk hebben gegeven, maar ook veel meer in overeenstemming met de waarheid zijn geweest. Want natuurlijk is dit voor den bestreden auteur evengoed als voor ons belangrijker dan al het andere; ik althans twijfel geen oogenblik, of hij, en degenen, die door de tegen hem gerichte beschuldiging ten deele mede worden getroffen, zouden duizendmaal liever willen, dat al hun geschriften werden verbrand, ja dat de hand, waarmede ze geschreven werden, werd afgehouden, dan dat zij ook maar in het allerminst tekort zouden willen doen aan hetgeen ons door de Schrift aangaande het voortbestaan na den dood, en aangaande 's menschen eeuwige wel of wee duidelijk wordt geleerd.

„Onsterfelijke ziel“.

Prof. Ridderbos merkt in hetzelfde artikel op:

Hier wordt weer de indruk gewekt, alsof de tegen de uitdrukking „onsterfelijke ziel“ ingebrachte bezwaren berusten op een zakelijke verwerping van het voortbestaan; en dit zou dan niet enkel gelden van den in het vorige geciteerden heer Janse — wien, naar ik betoogde, in de interpretatie van zijn citaat evengoed onrecht werd gedaan —, maar ook van de anderen, van wie Prof. Hepp zegt, dat zij zich over het niet-voortbestaan van de ziel niet hebben uitgesproken, maar in deze bestrijding van haar onsterfelijkheid hem bijvallen.

Het was noodig geweest, eens bedaard na te gaan, wat de eigenlijke inhoud is van het bestrijden van de idee der „onsterfelijke ziel“. Dan zou n.l. aan het licht zijn gekomen, dat het hier over geheel iets anders gaat, en dat hier zelfs dingen worden gezegd, die alleszins overweging verdienen. Behalve het door Dr. Kuiper tegen de uitdrukking eens aangevoerde argument — dat n.l. de ziel, die den geestelijken en den eeuwigen dood ondergaat, wel terdege sterft — meen ik, dat de bekende uitdrukking ook dit bezwaar heeft, dat ze niet laat uitkomen, dat de mensch sterft. Ik weet wel, dat de Schrift ook ergens spreekt van „het lichaam dooden“ en ik meen dan ook, dat in aansluiting daaraan de uitdrukking „onsterfelijke ziel“ een goeden zin kan hebben. Maar de doorgaande uitdrukking der Schrift is toch, dat de mensch sterft; en in de bekende omschrijving van den dood als scheiding van ziel en lichaam ligt toch m.i. ook opgesloten, dat het sterven als uiteenscheuring van wat bijeenhoort den geheelen mensch omvat; dat dus ook de ziel daarin deelt, al weten we, dat ze na die losscheuring een voortbestaan heeft, dat echter alleen voor hem, die door Christus de onsterfelijkheid heeft ontvangen, waarlijk leven is, terwijl het bij anderen slechts in een zeer beperkten en verzwakten zin „leven“ kan worden genoemd. Wanneer iemand dus betoogt, dat de term „onsterfelijke ziel“ feitelijk stamt uit een niet-Christelijke gedachtenwereld, waarin de ziel als het Goddelijk deel des menschen werd voorgesteld als verheven boven den dood, door welken zij enkel uit haar gevangenis verlost wordt — dan acht ik dit betoog alleszins der overweging waardig. En al ben ik geen purist genoeg om nu met die broeders tegen de uitdrukking, die eenmaal burgerrecht verkreeg en onder ons in goeden zin wordt verstaan, zulk een strijd te voeren als de broeders doen, ik kan haar toch allerminst bewonderen.

K. S.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Uithuizermeeden: F. J. Scholten te Onstwedde en W. Scheele te Hoogerwerf.

Drietal te:

Beestervraag: Cand. J. C. Everaars, hulppred. te Sloten (Fr.), Cand. H. van Minnen, hulppred. te Noordwolde (Fr.) en Cand. A. Vellema, hulppred. te Grouw (Fr.).

Beroepen te:

Bierum: A. W. Wynenga te Jutrijp-Hommerts, Overschild: Cand. P. H. de Kleer, hulppred. te Montfoort, Utrecht (vac. W. Veder): D. Zwart te Aalten, Zonnemaire: A. J. van Slujs te Middelburg.

Aangenomen naar:

Berkum (Ov.): Cand. A. B. Roukema, hulppred. te Lierne, Nieuw-Beets (Fr.): Cand. D. A. Zijlstra, hulppred. te Middelburg.

Bedankt voor:

Oosterbeek: D. Scheele te Assen.

Intrede te:

Wester-Kaalen: Cand. J. van Hoegge. Tekst: 1 Cor. 2:1 en 2.

Emeritaat De C. Lindeboom.

De Classis Amsterdam verleende haar goedkeuring aan het besluit van den Raad der Geref. Kerk van Amsterdam, om aan De C. Lindeboom op zijn verzoek met ingang van 1 Mei a.s. eervol emeritaat te verlenen op grond van 40-jarige diensttijd.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Bedankt voor:

Borsselle, Bruinisse en Meliskerke: P. Honkoop te 's-Gravenhage.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK

Beroepen te:

Enat (Gld.): E. van Asch te Sommeledijk, Engelen en te Veldhoven: Cand. W. A. Vrijlandt te Biering, Giesse-Rijswijk: Cand. P. Schooneboom, hulppred. te Lierne.

Leeuwarden: H. J. Drost te Aalten.

Makkum: B. C. Visser te Olkenbroek.

Mecuw (N.Br.): Cand. J. F. N. van Harreveld te 's-Gravenhage.

Meppel: Th. A. Vos te Nieuwe Pekela.

Middelburg: J. van Woerden te Zwaamsterdam.

Midwolda (toez.): Cand. S. Hoekstra, hulppred. te Joure.

Schore: Cand. A. Postma, hulppred. te Assen.

Vark: Cand. L. Metselaar, hulppred. te IJsschmonde.

Wijhe: W. Th. Hoek te Hardenberg.

Zegveld: J. G. van Ieperen te Leerbroek.

Aangenomen naar:

Budel: Cand. A. Bloemendaal te Drempt.

Colmschate (Ov.): A. v. d. Walte te Eek en Wiel.

Oldebroek: B. G. C. Steenbeck te Bomekom.

Veghel (toez.): J. H. Dennee te Asten.

Zaamslag (toez.): G. W. Koorvaar te Biggkerke.

Bedankt voor:

Amsterdam: M. G. Gerritsen te Amersfoort.

Kerkdriel: A. Kente te Haamstede.

Nijland: R. Bijlma te Eexta.

Intrede te:

Daarje: M. B. Verkerk. Tekst: Joh. 19:19 en 20.

Dordrecht: R. J. D. Beerckamp. Tekst: 1 Cor. 2:2.

Wierden: K. v. d. Pol. Tekst: Coll. 4:3.

Wie heeft vóór 1 April het grootste aantal

nieuwe abonné's aangebracht?

Het antwoord komt in 't volgende nummer!

En de gelukkige ontvangt de Drie deelen

Prof. Dr K. Schilder „Christus in Zijn lijden“.

Correspondentie van de Administratie

Herinnering.

8 April geven wij de kwitanties af voor het abonnementsgeld over den termijn 1 April—30 September 1937 (ad f2,50 + 15 cts incassokosten). In verband hiermee verzoeken wij onze abonné's, die, teneinde deze incassokosten te vermijden, er de voorkeur aan geven het bedrag te remitteren, dit vóór genoemden datum te willen doen. (Postrekening 30000). Op het stortingsbewijs gelieve men het juiste adres te vermelden, waaraan het blad gezonden wordt.

Rekeninghouders bij den Postcheque- en Girodienst geven wij in overweging, gebruik te maken van de gelegenheid tot automatisch giroreken. Men behoeft hiervoor slechts eenmaal een formulier in te vullen en onderteekenen, waarna het Centrale Postgirokantoor tegen een geringe vergoeding van 3 cent per keer verzorgt, dat, zolang men abonné wenscht te blijven, prompt op den eersten dag van elk half jaar het bedrag van het abonnementsgeld op onze rekening wordt overgeschreven.

De bedoelde machtigingsformulieren zijn gratis verkrijgbaar aan elk postkantoor, of worden deagewensd op aanvraag ook door ons toegezonden.

DE UITGEVER

Aan onze Abonnees!

Wij mogen U met vrijmoedigheid vertellen, dat het aantal abonnees steeds toeneemt en dat vele abonnees in het werven ijverig zijn.

Doet U ook al mee?

Als blijk van erkentelijkheid hebben wij een lijst met een keur-collectie boeken samengesteld, waaruit abonnees, die één of meer nieuwe abonnees aanbrengen, een keuze kunnen doen. Wilt U uw krachten beproeven? Indien U ons de lijst aanvraagt, zenden we ze U gaarne toe.

Bovendien stellen we voor den abonnee, die vóór 1 April 1937 de meeste nieuwe abonnees aanbrengt, nog als premie beschikbaar de drie deelen van Prof. Dr K. Schilder's „Christus in Zijn lijden“.

Succes toegewenscht door de uitgevers

Oosterbaan & Le Cointre - Goes

1 April begint het 2e halfjaar van den 17en jaargang. Een geschikte datum voor ingang abonnement!

WEET U

dat er een „Ver. van Organisten bij de Geref. Kerken“ bestaat, die o.a. ook onze Kerken van advies dient bij orgelbouw, -restauratie of het benoemen van organisten?

KENT U

„Organist en Eredienst“, het maandblad, door deze vereniging uitgegeven, bevattende verschillende leerzame artikelen betreffende kerkzang, orgelspel enz., bovendien vaak voorstellen van een muziekbijlage?

ZOUDT U

dat blad ook niet willen lezen? Het wordt U gratis toegezonden indien U donateur (min. f2,50 p. j.) of begunstiger (min. f1.— p. j.) van deze vereniging wordt. Aanmelding en gratis proefnummers bij den 2en Secretaris: R. HUIZENGA, Bolderdijklaan 79, Rijswijk (Z.-H.).

Uitgifte van een 35-jarige 4% Obligatieleening der Gereformeerde Kerk van Gouda.

(Vrij van huidige couponbelasting)

groot f70.000.—

in stukken van f1000.—, f500.—, en f250.—

tegen den koers van 100 %.

De gelegenheid tot inschrijving op deze leening is opengesteld bij onze kantoren te Rotterdam, Pampusburgsingel 13 en Beijerlandschelaan 167, waar prospectussen en inschrijvingsbiljetten verkrijgbaar zijn.

ROTTERDAMSCH E BOAZ BANK N.V.

ZENDINGS LIEDEREN

Dit bundeltje bevat 38 Zendingliederen, op daarbij aangegeven, alom bekende wijzen, te zingen door kinderen en groenten. Te gebruiken zoowel op kinderzendingsscholen als op andere zendingssamenkomsten.

Prijs f0.35; bij minstens 50 exx. à f0.20 per ex.

GOES.

OOSTERBAAN & LE COINTRE

Belangrijk voor Kerkeraden!

HEDEN VERSCHIEEN:

VOOR GOD

EN ZIJNE

HEILIGE GEMEENTE

DOOR

Ds J. OVERDUIN

Een persoonlijk woord tot hen die Belijdenis des geloofs doen.

PRIS SLECHTS 40 CENT

Kerkeraden, die dit smaaktvol uitgevoerde boekje willen nitreken aan de nieuwe lidmaten, kunnen een exemplaar ter kennismaking aanvragen. Bij getallen wordt het boekje voor veel lagere prijs geleverd.

In elken Boekhandel

J. H. Kok N.V. Kampen

Zoo is

van onzen

Vraagt

noemen. I

iets is van

halve een

niet te vi

en aan h

De zin vo

had, begin

na-oorlogs

Toch heb

invloed d

leen zoov

liturgische

waarlangs

gen. En d

met delibe

plannen e

Vraagt

liturgische

nauwkeur

precies va

zeker is,

aan te w

Zij is inte

wel Room

keering d

om dit t